

Til Arbejdsmiljørådet

Redegørelse for Arbejdsmiljøforskningsfondens virke i 2019

xx. marts 2020

J.nr. 20155100050

AM
SHY

1. Fondens grundlag og formål

Arbejdsmiljøforskningsfonden blev oprettet i 2003 og finansieret med satspuljemidler, med det formål at støtte forskning og udvikling i arbejdsmiljø for at forebygge og begrænse udstødelse fra arbejdsmarkedet. Fra 2009 blev bevillingen til fonden permanentgjort med en årlig bevilling på ca. 55 mio. kr. Hertil kommer et årligt tilskud til fonden fra Arbejdsmiljørådet på 4-5 mio. kr.

Fonden har hjemmel i tekstanmærkning 115 på finansloven og bekendtgørelsen om Arbejdsmiljøforskningsfonden. Fonden er placeret under beskæftigelsesministeren, og den daglige sekretariatsbetjening og administration varetages af Arbejdstilsynet.

Tabel 1 viser de samlede midler, som er til rådighed fordelt på år:

Tabel 1						
Bevilling (fra FL 2020)						
År/mio. kr.	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Finansloven	54,5	55	48,8	48,8	50,9	61,1
Rådet	4,0	4,1	4,2	4,2	4,2	4,2
I alt	58,5	59,1	53	53	55,1	65,3

Ann.: I 2020-2022 omprioriteres i alt 30,6 mio. kr. fra Arbejdsmiljøforskningsfonden til forskning i kemisk arbejdsmiljø forankret hos NFA, herunder i grænseværdier for kræftfremkaldende stoffer. Dette beløb fremgår ikke af tabellen.

2. Fondens opslag og uddelinger i 2019

Arbejdsmiljøforskningsfonden består af tre udvalg: Det Videnskabelige Arbejdsmiljøforskningsudvalg (DVU) og Udvalget for Udvikling og Udredning (UUU), som foretager den faglige bedømmelse af ansøgningerne, samt Det Strategiske Arbejdsmiljøforskningsudvalg (DSU), som prioriterer og indstiller, hvilke ansøgninger der skal have støtte. Fonden uddeler, efter ansøgning, midler til forskning og udvikling i arbejdsmiljø. Midlerne uddeles i åben konkurrence. DSU beslutter på grundlag af fondens strategi de konkrete temaer, som fonden ønsker at støtte.

Arbejdsmiljøforskningsfonden havde to ordinære opslag i 2019 med ansøgningsfrist hhv. 4. marts og 2. september. Det første opslag havde følgende hovedtemaer:

- Psykisk arbejdsmiljø
- Arbejdsulykker
- Muskel- og skeletbesvær
- Virkemidler i arbejdsmiljøarbejdet

Det andet ordinære opslag havde foruden ovennævnte hovedtemaer *kemisk arbejdsmiljø* som hovedtema.

Udover de ordinære opslag var der tre særopslag i forbindelse med 1. ansøgningsrunde:

- Sikkert arbejde med chrom 6
- Sikkert arbejde med asbest
- Forebyggelse af sodpåvirkning ved brandslukning

Desuden blev der på vegne af Arbejdsmarkedets Erhvervssygdomssikring bevilget penge til en arbejdsmedicinsk udredning om sammenhængen mellem udsættelse for asbest i arbejdsmiljøet og udvikling af lungeasbestose.

Der blev indsendt i alt 98 ansøgninger til et samlet beløb på 259 mio. kr. Af disse blev 42 godkendt af de faglige bedømmelsesudvalg DVU og UUU. Efter prioritering i Det Strategiske Arbejdsmiljøforskningsudvalg bevilgede fonden i alt 59 mio. kr. til 26 projekter.

Projekterne er kort beskrevet og opdelt på tema i bilaget 'Igangværende projekter 2019'. Desuden er vedlagt bilaget 'Afsluttede projekter i 2019'. De afsluttede projekter er desuden oplistet i afsnit 5. Bevillingerne i 2019 er i tabel 2 fordelt på tema:

Tabel 2

Bevillinger fra Arbejdsmiljøforskningsfonden 2019

Tema	Antal projekter	Beløb i mio. kr.	Pct. af samlet uddeling
Ulykker	1	1,8	3,0
Psykisk arbejdsmiljø	7	16,5	27,8
Muskel-skelet	6	12	20,2
Kemisk arbejdsmiljø	3	7,8	13,1
Virkemidler	5	11,7	19,7
Asbest	1	3	5,1
Chrom VI	1	3	5,1
Brandfolks arbejdsmiljø	1	3	5,1
Udredning	1	0,5	0,8
I alt	26	59,3	100,0

Anm. Projekter under hovedtemaet virkemidler omhandler typisk også ét eller flere af de andre temaer.

Herudover er der i 2019 anvendt ca. 700.000 kr. til drift af fonden: Afholdelse af bedømmelsesmøder, honorering af udvalgsmedlemmer og afholdelse af konference.

3. Status for Arbejds miljø forsknings fonden ved udgangen af 2019

Tabel 3 nedenfor viser bevillingerne fordelt på samtlige temaer, man har kunnet søge inden for siden fondens start i 2003 og frem til udgangen af 2019. Kolonne 2 viser, hvor mange opslag, der har været inden for de enkelte temaer i hele perioden. Kolonne 3 viser, hvor mange projekter, der har fået støtte inden for hvert tema. Kolonne 4 viser, hvor stort et beløb, der er bevilget inden for hvert tema, mens kolonne 5 viser, hvilken andel det bevilgede beløb udgør af den samlede bevilling.

Som det fremgår af tabellen, er der i denne periode samlet støttet 358 projekter til et beløb på i alt 941,1 mio. kr.

Nogle af projekterne omhandler problemstillinger inden for flere af temaerne. Det gælder især projekterne bevilget inden for temaerne psykisk arbejdsmiljø, muskel-skeletbesvær og virkemidler.

Fordelingen af midler afhænger naturligvis af, hvor mange gange de enkelte temaer har været slået op, men den afhænger også af, hvor store forskningsmiljøerne er inden for det pågældende tema og dermed hvor mange ansøgninger, fonden modtager inden for hvert tema.

Tabel 3

Projektbevillinger 2003-2019

Tema	Antal opslag	Antal projekter	Mio. kr.	Pct. af samlede bevilling
Udstødelse og sygefravær	1	5	24,8	2,6
Ulykker	20	35	101,3	10,8
Nye teknologier	1	5	12,6	1,3
Virkemidler	20	77	180,7	19,2
Arbejde med mennesker	1	5	17,5	1,9
Mindre virksomheder	1	3	10,5	1,1
Psykisk arbejdsmiljø	21	82	215,1	22,9
Muskel-skelet	20	55	144,1	15,3
Støj	4	7	22,5	2,4

Nyt arbejdsliv	6	17	62,4	6,6
Viden og handling	2	3	12,7	1,3
Litteraturgennemgang om årsager til førtidig tilbage- trækning	1	1	1,0	0,1
Kemisk arbejdsmiljø*	15	30	114,9	12,2
I alt forsknings- og udviklingsprojekter		325	920,1	97,8
Udredninger		33	21,0	2,2
I alt støttet		358	941,1	100,0

Anm.: Før 2013 hed temaet "Stoffer og materialer". Der har desuden været en række særopslag om kemisk arbejdsmiljø under forskellige overskrifter såsom 'luftvejs- og hudlidelser', 'epoxy og isocyanater' og nanosikkerhed.

I perioden 2003-2006 blev temaer for fondens opslag delvist bestemt ud fra satspuljeaftalerne i forbindelse med fondens oprettelse og ved satspuljeaftalerne for 2004 og 2005. Fra 2007 og frem til og med 2011 har fonden slået de samme syv brede temaer op. Disse temaer var de fire prioriterede områder (arbejdsulykker, psykisk arbejdsmiljø, muskel- og skeletbesvær og støj) samt de tværgående temaer om virkemidler og nyt arbejdsliv. Desuden var stoffer og materialer medtaget som tema.

Efter 2012 har hovedtemaerne i fondens opslag primært været 2020-strategiens prioriterede arbejdsmiljøområder: arbejdsulykker, psykisk arbejdsmiljø og muskel- og skeletbesvær, samt det tværgående område virkemidler indenfor arbejdsmiljøarbejdet – i 2016 og '17 blev de suppleret med temaerne luftvejs- og hudlidelser samt epoxy og isocyanater. I 2. runde 2019 kom kemisk arbejdsmiljø med som hovedtema.

Det Strategiske Arbejdsmiljøforskningsudvalg forsøger at tilgodese alle hovedtemaerne. Den faktiske fordeling af midler på de enkelte hovedtemaer afhænger dog af projekternes arbejdsmiljørelevans og kvalitet, og hvor mange ansøgninger af tilstrækkelig forskningsfaglig kvalitet der er indsendt under de enkelte hovedtemaer.

Selvom der er fokus på de nævnte temaer, lægger fonden vægt på, at man kan søge støtte til temaer, der går på tværs af de prioriterede områder. Det er således muligt at søge støtte til projekter, der omhandler f.eks. kønsforskelle, sproglig og kulturel baggrund, alder, unge og nyansatte, korttidsansatte samt udsatte grupper indenfor de prioriterede områder. Desuden prioriterer fonden projekter med samarbejde mellem forskningsmiljøerne. Det fremgår af de konkrete opslag, hvilke emner fonden er særligt interesseret i at få udforsket, udviklet eller afprøvet.

I tabel 4 ses en oversigt over bevillingsmodtagere fordelt på type institution igennem hele fondens levetid.

Tabel 4

Samlet støtte 2003-2019 fordelt på bevillingsmodtager

Ansøgere	Antal bevilgede projekter	Bevilgede midler (mio. kr.)	Gns. bevilget pr. projekt (mio. kr.)	Pct. af samlet bevillingssum
NFA	110	347,4	3,2	38
Arbejdsmedicinske klinikker	100	269,3	2,7	29
Universiteter	71	203,5	2,9	22
Rådg. virksomheder	32	77,5	2,4	8
Øvrige	18	26,6	1,5	3
I alt	331	924,3	2,5	100

Anm.: De arbejdsmedicinske udredninger regnes ikke med i denne opgørelse. Se Tabel 3 for den totale bevillingssum.

Støtte til forskeruddannelse

Fonden besluttede i 2007 at styrke sin indsats for forskeruddannelse på arbejdsmiljøområdet bl.a. ved at muliggøre, at ph.d.-studerende kan søge om midler inden for alle strategiens temaer. Fonden har i 2019 støttet 5 ph.d.-projekter.

4. National arbejdsmiljøforskningsstrategi

En politisk aftale om en ny og forbedret arbejdsmiljøindsats blev vedtaget i foråret 2019. To af initiativerne i aftalen berører fonden:

Styrket fokus på kemi

Der omprioriteres 10 mio. kr. årligt fra fonden i 2020 til 2022 til forskning i kemisk arbejdsmiljø forankret i Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø, herunder i grænseværdier for kræftfremkaldende stoffer. Viden om kemisk arbejdsmiljø, herunder viden om grænseværdier, skal knyttes tæt til Arbejdstilsynets indsats.

National arbejdsmiljøforskningsstrategi

Beskæftigelsesministeriet skal i samarbejde med forskningsmiljøer og arbejdsmarkedets parter udarbejde en national strategi for forskning i arbejdsmiljø. Arbejdsmiljøforskningsfondens egen strategi forventes at lægge sig tæt op ad den kommende nationale strategi.

5. Møde med Velliv Foreningen

Det Strategiske Udvalg holdt den 24. oktober 2019 møde med formanden og sekretariatet for Velliv Foreningen. Velliv Foreningen er en forening ejet af pensionskunder i det tidligere Nordea Liv & Pension. En del af pensionsafkastet går til almennyttige aktiviteter til fremme af den mentale sundhed i Danmark, herunder forskning i forebyggende aktiviteter til fremme af mental sundhed på arbejdspladserne. Velliv Foreningen har delt midler ud til forskning i cirka 1½ år.

Mødet var dels et ”hilse-på-møde” og dels et møde, hvor der blev udvekslet erfaringer om forskningstemaer, ansøgningsprocedurer og kriterier for vurdering og udvælgelse af ansøgninger. Muligheder for samfinansiering af projekter blev også drøftet.

6. Formidlingsaktiviteter

En væsentlig opgave for fonden er at sikre, at resultater fra de støttede projekter bliver formidlet. Fonden lægger stor vægt på, at projekterne producerer både populær og videnskabelig formidling. Den videnskabelige formidling vil typisk være videnskabelige artikler, conferencebidrag og bogkapitler, mens populærformidlingen vil kunne ske gennem artikler i fagblade og aviser, tv-indslag, sociale medier, blog-indlæg etc.

Det er et krav, at projekterne indeholder en gennemarbejdet formidlingsplan, der tydeligt viser, hvordan projektet tænkes formidlet og gjort tilgængeligt i både et videnskabeligt og et bredere regi med fokus på mulige brugere af projektets resultater. Fonden stiller krav om, at forsknings- og udviklingsresultaterne gøres offentligt tilgængelige med henblik på, at resultaterne kan anvendes som en del af grundlaget for arbejdsmiljøindsatsen. I forbindelse med projektafslutning skal alle projekter således i slutrapporten til fonden vurdere, hvordan projektets resultater på kort og lang sigt kan bidrage til at forbedre arbejdsmiljøet.

Fonden stiller krav om, at projekterne, i forbindelse med afrapportering af resultater, udarbejder såvel en slutrapport som en kort populærvidenskabelig artikel. Fonden er til stadighed opmærksom på behovet for formidling og holder sig løbende opdateret med forskellige projekters formidlingstiltag og vurderer, om der på baggrund heraf er grundlag for at stille yderligere krav til formidlingstiltag.

Ny hjemmeside

Fonden har pr. 1. december 2019 fået egen hjemmeside www.amff.dk. Den nye hjemmeside skal gøre det enklere at finde oplysninger om fx aktuelle opslag og ansøgningsprocedurer. Det skal også være nemmere at finde information om igangværende projekter og resultater fra afsluttede projekter.

Videncenterets formidling

Fonden har gennem årene samarbejdet med Videncenter for Arbejdsmiljø om formidling af projektresultater på Videncentrets hjemmeside, i nyhedsbrev og i Magasinet Arbejdsmiljø. Som en konsekvens af den politiske aftale om en arbejdsmiljøreform i foråret 2019 er Videncenteret lukket med udgangen af 2019, og formidlingsaktiviteterne er ophørt. I stedet kan man læse om nye forskningsresultater på www.amff.dk.

Fondens årskonference

Temaerne spændte vidt, og diskussionslysten var stor, da 150 deltagere besøgte Arbejdsmiljøforskningsfondens årlige konference den 15. januar 2020. Her blev resultaterne af en række nye og afsluttede forskningsprojekter om arbejdsmiljø præ-

senteret, og det satte gang i en god og levende debat mellem deltagerne, som bestod af forskere, myndigheder, rådgivere og virksomheder samt repræsentanter fra arbejdsmarkedets parter. Det var 16. gang, at fonden holdt årskonference.

Konferencen vekslede mellem plenumoplæg og sessioner i mindre grupper. I pauserne var der posterudstilling, hvor deltagerne fik mulighed for at høre nærmere om de igangværende projekter, der er støttet af Arbejds miljø forsknings fonden. Præsentationerne er efterfølgende offentliggjort på fondens hjemmeside.

7. Forskningsresultater

Der er i 2019 afsluttet følgende projekter:

1. **Vold i hverdagen. Under hvilke omstændigheder bliver vold i arbejdet skadelig for det psykiske helbred?**
AMK Odense
2. **Velfærdsteknologi i pleje- og omsorgsarbejdet**
Institut for Mennesker og Teknologi, Roskilde Universitet
3. **Skiftearbejde og helbred**
Det Nationale Forskningscenter for Arbejds miljø
4. **Undersøgelse af gravides arbejds miljø og holdninger til sygefravær**
DEFACTUM, Region Midtjylland
5. **Social kapital på hospitaler**
Institut for Folkesundhedsvidenskab, Københavns Universitet
6. **Negative sociale relationer på arbejdspladsen og risiko for diabetes og hjertekarsygdom**
Institut for Folkesundhedsvidenskab, Københavns Universitet
7. **Arbejds klima og helbred ved omstrukturering i den offentlige sektor**
AMK Bispebjerg
8. **Stadig ramt? Et studie af langtidskonsekvenser af vold på arbejdspladsen**
DEFACTUM, Region Midtjylland
9. **Interventionsprojekt om social kapital, effektivitet, engagement, trivsel og helbred i mejeri-industrien**
Det Nationale Forskningscenter for Arbejds miljø
10. **Arbejdstid, sikkerhed og ulykker**
Det Nationale Forskningscenter for Arbejds miljø
11. **Bedre arbejds miljø for unge i Detailbranchen**
TeamArbejdsliv
12. **SaKoSi - Samarbejde, kommunikation og sikkerhedspraksis blandt danskere og udlændinge i bygge- og anlægsbranchen**
AMK Herning
13. **Procesevaluering – Deltagerinvolverende intervention imod risikofaktorer for muskel- og skeletbesvær i byggebranchen**
Det Nationale Forskningscenter for Arbejds miljø
14. **Længerevarende stillesiddende arbejde: En risikofaktor for lænderygsbesvær?**
Det Nationale Forskningscenter for Arbejds miljø

15. **Deltagerinvolverende intervention for bedre brug af hjælpemidler i hospitalsvæsenet**
Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø
16. **Karpaltunnelsyndrom som signalsygdom for sundhedsskadelige håndledspåvirkninger**
AMK Aarhus
17. **Arbejdstid, arbejdsulykker og hjertesygdom**
Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø
18. **Bør gravide arbejde om natten? Et registerbaseret studie af den gravides helbred og sygefravær i forhold til natarbejde**
AMK Bispebjerg
19. **Nye perspektiver på medarbejderinddragelse i arbejdsmiljøinterventioner – NYMA**
Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø
20. **Sammenhæng mellem arbejdsmiljø og produktivitet – En registerbaseret follow-up undersøgelse**
Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø
21. **Udredning om mobilisering af forskningsbaseret viden om arbejdsmiljø**
TeamArbejdsliv

Resuméer af resultaterne fra de afsluttede projekter er vedlagt som bilag til denne redegørelse.

Vedlagt

- ./. Tematiseret liste med igangværende projekter
- ./. Tematiseret liste med projekter afsluttet i 2019
- ./. Slutskemaer for de afsluttede projekter i 2019